

PETAR STRČIĆ

PISMA DINKA VITEZIĆA VATROSLAVU JAGIĆU (1891 — 1893)

Dinko Vitezić je (1) u toku svog dugog života održavao uske veze i mnogobrojne kontakte sa suvremenicima, raznim jugoslavenskim i stranim društvenim radnicima; o tome govori sačuvana korespodencija u raznim arhivskim fondovima i rukopisnim ostavštinama. Najviše je sačuvano materijala u — relativno bogatoj — njegovoj, vlastitoj rukopisnoj ostavštini, koja se nalazi u Vrbniku na otoku Krku. Sva ta prepiska prvenstveno omogućuje uvid u život i rad dra Dinka Vitezića kao društveno-političkog, ekonomskog, kulturnog radnika i jedinog hrvatskog poslanika Istre od 1873. do 1891. godine u Carevinskom vijeću u Beču. Međutim, ta prepiska osvjetljava i prilike u Vrbniku, te uopće na otoku Krku i Kvarnerskim otocima, u Istri i drugim krajevima jugoslavenskih zemalja u XIX st., u kojima su živjeli i djelovali Vitezić i

1. *Dr Dinko Vitezić* (Vrbnik, 24. VII 1822 — Krk, 25. XII 1904), pravnik i političar. Skolovao se u Krku, Mölku, Zadru, Beču i Padovi. Učesnik je političkog života Dalmacije (na strani narodnjaka) gdje je (u Zadru) službovao u financijskoj struci od 1848—84. Od 1884. do smrti odvjetnik u Krku. Istaknuti je političar i jedan od vođa hrvatskoga, odnosno hrvatskoslovenskog građanskog pokreta i narodnog preporoda u Istri od 70-tih god. XIX st. dalje. Pristaša je jugoslavenske ideje u smislu Strossmayerovih političkih koncepcija. Jedinu hrvatski zastupnik Istre u donjem domu bečkog parlamenta od 1873—1891. god., prvi predsjednik »Bratovštine hrvatskih ljudi u Istri«, »Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru«, »Kotarske gospodarske zadruge na otoku Krku«, itd. U Carevinskom vijeću učestvuje u nastojanjima oko stvaranja kluba slavenskih ili jugoslavenskih poslanika austrijskog dijela Monarhije. Posebno je značajan njegov govor od 14. III 1884. god. u kojem je dao analizu političkog i kulturno-prosvjetnog stanja našeg naroda Istre u tom razdoblju (iza tog govora bio je prisilno penzioniran); ne mogu se mimoći njegovi govori i misli posvećene npr. glavnim privrednim problemima — propadanju jedrenjaka i malih luka, jačanju parobrodarskog i željezničkog prometa, itd. Govori su skupljeni uglavnom u dvije »Poslovnice« (Trst, 1885. i 1891.), koje je uputio svojim biračima. — **Antun Barac**, Dinko Vitezić (Jedno poglavlje nacionalne borbe u Istri), Nova Evropa 6, Beograd 1922; **Matko Rojnić**, Dr Dinko Vitezić. Povodom 30. godišnjice smrti prvog hrv. narodnog zastupnika iz Istre. Obzor LXXVI, 18, Zagreb 22. siječnja 1925; **Petar Strčić**, Dinko Vitezić, Istarski mozaik 4—5, Pula 1964; **isti**, Dinko Vitezić i ribarstvo uz istočnu obalu Jadrana u drugoj polovini XIX stoljeća, Jadranski zbornik VI, Rijeka—Pula 1966; **isti**, Pismo Antuna Karabaića Dinku Viteziću uoči parlamentarnih izbora u Istri 1873. godine, Istarski mozaik 3—4, Pula 1966.

njegovi korespondenti. Među njima se ističe Josip Juraj Strossmayer, niz istaknutih istarskih — npr. Antun Karabaić, Matko Bastian, Vjekoslav Spinčić, Matko Laginja, Matko Mandić, braća Dinko i Matko Trinajstić i dr. (2) —, dalmatinskih — npr. Mihovil Pavlinović — i drugih političara.

Jedan od takvih kontakata, koji je donio koristi i našoj nauci, a ukazao i na kompleksnost političkih odnosa u Istri početkom zadnjeg decenija XIX st., jeste i pismena veza između Dinka Vitezića i velikog slaviste Vatroslava Jagića; zasada je poznata ta veza samo, za razdoblje od početka 1891. do kraja 1893. godine. Njih su se dvojica upoznali, vjerojatno, u Beču (v. pismo br. 4), gdje je Jagić bio sveučilišni profesor, a Vitezić poslanik u donjem dijelu parlamenta cisalajtanijskog dijela monarhije. Vitezić je nastavio da prijateljuje s Jagićem i njegovom obitelji u Opatiji, gdje su Jagićevi dolazili da ljetuju od 1890. godine da'je (3); izgleda da su njihovi kontakti morali biti dosta prisni (v. pismo br. 9).

Iz priloženih pisama vidi se da je Vitezić ponešto pripomagao kod prikupljanja materijala za objašnjavanje problema u Jagićevom radu »Grškovićevo odlomak glagolskog apostola«, objavljenom 1893. u Starinama JAZU, knjiga XXVI. Što se političkog života Istre tiče, neobično je značajan podatak koji se nalazi u priloženom pismu br. 7. Naime, očito je da promjena hrvatskog poslanika na izborima za Carevinsko vijeće 1891. godine u seoskim općinama istočnog dijela Istre (4) nije išla bezbolnim putem u redovima hrvatskog pokreta. Vidi se da — suprotno vijestima tada iznesenim u javnost — Vitezić nije htio u početku predložiti biračima Vjekoslava Spinčića za svoga nasljednika na poslaničkom mjestu u bečkom parlamentu. Ovdje je — u konkretnoj situaciji — došao do izražaja vrlo jasno ne samo sudar dviju ličnosti, dviju generacija, već i dviju političkih koncepcija. Kao jedini živi vodeći hrvatski političara Istre iz redova starije generacije hrvatskih političara Istre, pristaša jugoslavenske ideje u smislu Strossmayerovih stavova, Vitezić se snažno — iako bez uspjeha — odupirao pravaštvu kao novom kursu politike u Istri. Otpor nominaciji Vjekoslava Spinčića za poslaničkog kandidata u seoskim općinama Liburnije, Kastavštine i Kvarnerskih otoka ujedno je značio i otpor politici čije je provođenje u život već bilo u toku i koja je zadobila gotovo sve pozicije Istri.

2. O spomenutim istarskim političarima v. **Vjekoslav Spinčić**, *Crtice iz hrvatske književne kulture Istre*, Zagreb 1926; **P. Strčić**, *Pismo*, n. d.
3. **Vatroslav Jagić**, *Spomeni mojega života*, Srpska kraljevska akademije, Posebna izdanja LXXV, Društveni i istoriski spisi 30, I (1838—1880), Beograd 1930, 49, isto, CIV, 45, II (1880—1923), 1934, 144—5, 148—152, 160, 264, 268—9.
4. **Vjekoslav Bratulić**, *Hrvatski zastupnici u Istarskom saboru i u Carevinjskom vijeću devedesetih godina XIX stoljeća i suradnja južnoslovenskih naroda*, Jadranski zbornik III, Rijeka—Pula 1958, 149 i dalje.

Dio korespondencije koji bi se odnosio na Vitezićevu vezu s Vatroslavom Jagićem dosada nije pronađen u Vitezićevoj rukopisnoj ostavštini (odnosno bar ga ja nisam našao) i pored vijesti da je osto sačuvano čak nekoliko desetaka Jagićevih pisama upućenih Viteziću i koncepta Vitezićevih odgovora Jagiću (5). Pisma koja se ovdje kronološki sređena objavljuju nalaze se u okviru velike sačuvane Jagićeve korespondencije što se nalazi u Sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Zavedena su pod R 4610 b »Dinko Vitezić odvjetnik, ist. zastupnik«. Ukupno ima petnaest pisama, od kojih šest imaju monogram. Pisma su pisana na jednom papiru (četiri lista), osim pisama od 25. maja 1891. godine koje je pisano na dva papira (od kojih se prvi s četiri stranice po formatu i kvalitetu razlikuje od drugog). Sva pisma od strane Dinka Vitezica upućena su Vatroslavu Jagiću. Prvo je pismo u Würishofenu u Bavarskoj, gdje se Vitezić liječio, a ostalih četrnaest u Krku, gdje je Vitezić živio od penzioniranja 1884. do smrti 1904. godine; pisma vremenski teku od 13. januara 1891. do 18. decembra 1893. godine. Prvih je pet pisama pisano 1891., šest u 1892., a zadnjih četiri u 1893. godini.

Pisma se objavljuju bez ikakvih intervencija u tekst, osim u pogledu pisanih velikih slova »I« i »J«. Naime, Vitezić umjesto velikih pisanih slova »I« i »J« upotrebljava pisano veliko slovo »I«; zbog jasnoće su umjesto ovog Vitezićevog velikog pisanog slova »I« u tekstu upotrebljena velika slova »I« i »J«.

1.

Würishofen (6) 13/I 91.

Veleučeni Gospodine i Prijatelju!

Od kad sam ovamo došao, t. j. od 20 p.m. primam po dvoje Giossungen na dan (Rücken — Schenkel — Oberknie — ili Blitzguss). Osim toga perem po dva puta na dan oči u studenoj vodi i hodim kad novi snieg pada, jedan ili dva puta na dan bos u sniegu. Sa svim tim nečutim žalibože do sada nikakova poboljšanja u vidu. Kura očiuh, kako mi kažu, osobito je dugotrajna, sbog toga sam odlučio još cijeli tekući mjesec ovdje ostati te se nadam da kroz to vrijeme će se i moje stanje poboljšat (7).

5. O tome mi je 1959. godine govorio (sada već) pokojni dr Mate Dvorničić — Šantić, tada honorarni knjižničar Biblioteke »Vitezić« u Vrbniku
6. Würishofen, mjesto u Bavarskoj, gdje je mjesni župnik i narodni lječnik Sebastijan Kneipp liječio vlastitom metodom (tzv. »Kneippovom kurorom«) razna oboljenja. Hidroterapiju je preporučivao svima, pa ju je Vitezić obilno koristio (kako se vidi iz ostalih priloženih pisama), kao i Bartol Grišković (v. bilj. 50). Tršćanska Naša Sloga je 17. septembra 1891, br. 38, str. 2, objavila opširniji dopis pod naslovom »Würishofen u Bavarskoj«, datira se 6. septembra iste godine; članak je vrlo pohvalnog sadržaja o Sebastijanu Kneippu i njegovom načinu liječenja.
7. Vitezić je postepeno gubio vid, tako da je potkraj života bio gotovo sasvim slijep. Međutim, smetnje na očima nisu ga mogle pasivizirati u društvenom životu. Ipak, oči su bile službeni, javno objavljeni razlog, pored tereta godina, kada je 1891. god. prepustio Vjekoslavu Spinčiću poslaničko mjesto seoskih općina u istočnim krajevima Istre.

Drago će mi bit ako me budete obavijestili o Vašem zdravlju i Vaše velecjenjene obitelji. Ja stanujem Haus No. 17.

Srdačno pozdravljajuć Vas, častnu Gospoju (8), gospodičnu Anku (9) i Nikicu (10), ostajem

Vaš

vjerni prijatelj
Dinko Vitezić

2

U Krku 11/III 91

Velecjenjeni Prijatelju!

Primio sam prijavu o smrti staroga Miklošića, kaju, sudeć po napisu, jeste mi Vi poslali (11). To mi daje povoda da Vam evo dvije rieči pišem.

Glede mojih očuh idje po staru, t. j. ni gore ni bolje; ali što se ostalog zdravlja tiče, imao sam jednu vrstu influenze, koja još nije posve prošla. Od kad sam ovamo došao umrle mi dvi netjakinje, umro je naš župnik u Vrniku, vrli rodoljub Ante Matanić (12), a na umoru je sada Guardian O. Brusić (13), onaj isti koji je bio s Vami u dopisivanju glede poznatog glagoljskog pisma. Dakle, miserie sopra miserie. Kod takovih okolnosti, kako da bude čovik zadovoljan?

Kako idje Vasim i Vami? Ufam se, da ste svi čili, zdravi i veseli. Kamo mislite putovat prigodom nastajućih vazmenih praznika? Ako mislite doći na ove krajeve, pišite mi, da se možemo vidjeti.

Ja imam još uvijek u glavi vratiti se u Wörishofen i to iza vazmenih Praznika; u tom slučaju bih pošao preko Beča, i tute barem jedan tjedan ostao.

Dr Fabianić (14) sa suprugom i moj netjak Dr Trinajstić mladji (15) prosili me, da pozdravim Vas i Vasu častnu obitelj; isto i ja čineći ostajem

Vaš

vazda vjerni prijatelj
Dinko Vitezić

-
8. Sidonija Jagić rođ. Struppi, supruga Jagićeva.
  9. Ustvari Stanka, kćerka Jagićeva, i, kasnije, supruga Milana Rešetara.
  10. Nikola, sin Jagićev; kasnije liječnik, sveučilišni profesor u Beču.
  11. Dr Franc Miklošić (Radomerščak kod Ljutomera, 1813 — Beč, 1891), lingvist i slavista. Osmrtnicu je zaista poslao Jagić (razašiljanje je organizirao preko svog seminarara. Spomeni, II, n. d., 183)
  12. Antun Matanić (1844—1891), Vrbnik. Isticao se nastojanjima da se staroslavenske knjige upotrebljavaju u crkvi pisane i na latinici a ne isključivo na glagoljici.
  13. Ljudevit Brusić (Poljica na o. Krku, 1850 — Krk, 1911), gvardijan Trećoredaca glagoljaša u Krku. Urednik »Hrvatske straže« biskupa Antona Mahniča i svećeničkog glasila »Euharistija«
  14. Dr Nikola Fabianić iz Omišlja, općinski liječnik u Krku a kasnije u Voloskom, gdje je bio i blagajnik »Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru«.
  15. Dr Dinko Trinajstić (1858, Vrbnik — 1939, Crikvenica), pravnik; nećak Dinka Vitežica. Jedan od najistaknutijih vođa hrvatskog građanskog pokreta u Istri, te predsjednik Jugoslavenskog odbora. Stariji mu je brat dr Matko (Vrbnik, 1866 — Volosko, 1928), također pravnik i političar.

Veleštovani prijatelju!

Primio sam Vaše veleccjenjeno pismo od 28 p. m., Vašu posjetnicu i dva iztiska Vašeg interesantnog komentara o Hrvojinom misalu (16), za koja Vam najsrdačnije zahvaljujem.

Glede na ono što sam Vam bio u zadnjem listu pisao, Vi ste mislili da neće Vaše djelo vidjeti naš čestiti Guardian O. Brusić; ali, hvala Bogu, on će ga vidjeti i s njim se diviti, buduć da je međutim skoro posve ozdravio. Kako sam Vam pisao, njegova bolest bila je tako opasna, da su nam liečnici bili oduzeli svaku nadu za njegovo zdravlje; ali, kako se često dogodi, tako su se oni i ov put, na našu radost, prevarili.

Iza novog Vašeg odlikovanja, ćete se morat sada i Vi politikom baviti (17). Dao Bog, da budete u tom poslu srećniji od mene, koji nisam mogao ugoditi istarskim kolovodjima; ke koji bo od njih kudili su me da sam **preoštar**, drugi pako da sam preveć mlitav. Ovi zadnji uzeli su sada kormilo u ruke (18). Neka bude srećno!

Ja sam bio naumio, kako sam Vam pisao, vratitse u Würishofen, te na prolazku zastati nekoliko dana u Beču; nu, buduć da sam počeo zidat kapelu Sv. Martina u Vrbniku, o koje napisu ste i Vi sudjelovali, odustao sam za sada od naznačene nakane, jer moram nastojat, da bude radnja točno ovršena te treba da sam ja prisutan djelu (19).

16. Missale Glagoliticum Hervoiae Ducis Spalatensis. Recensuerunt V. Jagić, L. Thallöczy, F. Wickhoff, I-VIII, 125, Beč 1891. Izdala ga je Pokrajinska vlada za Bosnu i Hercegovinu. I. **Milčetić**, Hrvatska glagolska bibliografija I, Opis rukopisa, Starine JAZU XXXIII, Zagreb 1911, 33—35.
17. Iza Miklošičeve smrti 1891. god., kao njegov nasljednik na katedri, ušao je 2. IV iste godine Vatroslav Jagić u Gornji dom parlamenta u Beču, u Gospodsku kuću (Herrenhaus). I kao da odgovara Vitezićevim riječima, Jagić u svojim Spomenima, II, n. d., 146, piše: »Ko je računao, da ću se kao član parlamenta mnogo interesirati za politiku, grdno se prevario: niti sam bio govornik niti politička glava«. Usp. isto, 185, 221, 241, 242, 243
18. Ovdje Vitezić misli prvenstveno na čuveni »trolley«: Vjekoslav Spinčić, Matko Laginja i Mandić Matko. O njima v. **V. Spinčić**, Crnice, n. d.
19. Dinko se Vitezić već za života pobrinuo za svoj grob: obnovio je 1891. u povodu 400 godina postojanja kapelicu sv. Martina. Osnovao ju je u XVI st. kao obiteljsku zadužbinu pop Martin Vitezić. Kapelica se nalazi pred nekadašnjim gradskim Velikim vratima. Na njoj se danas nalazi ugrađen stari glagoljski natpis koji je prenesen iz porušenog poklonca (1928. god.) što se nalazio nešto niže kapelice sv. Martina. Natpis glasi:

Vsaki ki reče
oče naš i zdr
avu Mar
iju ima prošče
na del

Vitezić je sebi dao napraviti i grobnu ploču s glagoljskim natpisom u kojem je nedostajala samo godina smrti. Nova ploča s uklesanim natpisom glasi: »Ovu crikvicu sv. Martina na novo pregradi obskrbi i za svoj grob priredi dr. Dinko Vitezić državni nadsavjetnik i zastupnik hrvatskog naroda na zajedničkom saboru u Beču god. č. c. v. p. u m. ske« Josipa Antuna Petrisa (1787—1868)«, JAZU, Zbornik za narodni život i običaje, 37, str. 95, 97, 135 bilj. 28, 137 bilj. 47). Vjerojatno je Viteziću Jagić napisao glagoljicom tekst natpisa.

Kako je Vaše i Vaše častne obitelji zdravlje? Jeli Nikica već ozdravio od kašlja? Jesteli već našli kvartir u Opatiji, kad mislite onamo se preseliti? Kako ste se zabavljali u Budimpešti? To su pitanja, koja mene interesiraju i na koje se ufam, da ćete mi, **kad Vam bude lasno**, dati odgovor.

Dr. Fabianić sa suprugom, kao i moj netjak (20) Vam odzdravljaju. Guardian Brusić također Vam se preporučuje. Proseć Vas pako, da mi najsrdačnije pozdravite Vašu častnu Gospu, Gospodičnu i Nikicu, ostajem isto i Vas pozdravljajući Vaš

iskreni prijatelj
Dinko Vitezić

4

Krk, 25/V 91.

Veleccjenjeni Prijatelju!

Radošću sam izcrpio iz Vašeg Veleccjenjenog pisma od 15 t.m., da ste Vi i ciela štovana Vaša obitelj zdravi i da se često zabavljate izletim u krasne okolice Beča. Često se siećam, kako sam se i ja u milom Vašem društvu, u takovih prilikah liepi zabavljao. Nu do mala ćemo, ako Bog da zdravlje barem kadgod, također u ovih krajevih proći vrieme u veselju.

Na 10. i 11. t.m. sam bio na Rieci prigodom jubilarne svetkovine na Tersatu. Svečanost bila je veličanstvena, ali bila bi još ljepše izpala da nije bilo prvi dan tako ružno vrieme, buduć je padala kiša skoro kroz cielu Nedelju.

Ponediljak poslje p. proputovao sam u Crkvenicu buduć da nisam nigda prije ondje bio. Položaj je krasan; kupalište nemože biti liepše: slično je onomu »al lido« u Mnecih (21). Ako pak budu izvršili cieli nacrt sgrada — što, po mojem mnijenju neće se moć obaviti sa manjom troškom od 5 milijuna for. — onda ono kupalište brojit će se medju najprvim u Europi (22). Sada žalibože stvar se, kako sam čuo, zapela o tom, da su se varalice u posao miešali; ali držim za stalno, da, iako molo kasnije, stvar će ipak biti dogotovljena.

Drago mi je čuti, da Nikici idje dobro u školi i da takodjer napreduje u gudnjavi. Dao Bog, da postanje drugi Paganini (23).

Vaša preporuka za **Rešetara** ipak je vriedila. On je valjan, i bit će narodu na čast (24).

20. V. bilj. 15.

21. Venecija.

22. **Brozo Brozović**, Vinodolska knežija i morska kupališta. Zagreb 1938, 238 i dalje; **Vinko Antić**, Pomorstvo i naš turizam, Pomorski zbornik povodom 20-godišnjice Dana mornarice i pomorstva Jugoslavije 1942-1962, I, Institut za historijske i ekonomske nauke JAZU — Zadar, Zagreb 1962, 1009, i dalje.

23. Jagićev sin je priređivao kasnije i koncerte. Spomeni, II, n.d., 25, 148 i dr.

24. Milan Rešetar, dr (Dubrovnik, 1860 — Firenca, 1942), slavista, filolog i numizmatičar. Sveučilišni profesor u Beču i Zagrebu, član JAZU i dr. Bio je Jagićev zet. Preporuka Jagićeva, koju Vitezić spominje, odnosi se na imenovanje Rešetara 1891. god. za urednika lista državnih zakona u Beču. Korespondencija Vatroslava Jagića I, JAZU, Zagreb 1953, 76—84.

Sveti Martin putuje iz Beča u Vrbnik. Stan mu je skoro dovršen; kapelica bit će mala, ali vele pristojna (25).

Put vodeći u Vrbnik žalibože nahodi se još u istom stanju (26). Zemaljski Odbor, na koga smo se obratili za podršku da ga popravimo, neda je nam više od 6 mjeseci nikakova odgovora akoprem je bio najsvježanije obetao, da će nam u tom poslu na ruku biti. Ono irredentističko čedo postupa na tako nečuvani način, jer je bio dotično pismo sastavljeno u **hrvatskom jeziku**, t. j. u jeziku cijelog Vrbanskog puka. Takove su naše okolnosti!

Žalim da nekoji na Vas navaljuje sbog toga što su Vas imenovali Članom Gospodske Kuće (27). Strašna je nenavidnost a i sumnjičavost kod nas Slavena. Samo da jednomu idje za rukom doprieti, ako i najpoštenijim načinom do malo višjega stepena, odma stanu nekoji na njega lajati kao da su bjesni. Tako oni onemogućuju da koji od našeg naroda dodje do kakvog upliva. Pak se tuže, da narod nenapreduje!

Za sada nemislim poč u Bavarsku (28); radje bih pošao u Prag na izložbu da bih našao druga. Svakako pak ću u svoje vrieme pohodit Zagrebačku izložbu (29) a morda i **Plitvička jezera**.

Po Vašoj želji sam predao O. guardianu Brusiću jedan iztisk Vašega krasnoga komentara o Hrvojevom Misalu. On Vam na dar srdačno zahvaljuje. Sada je pod tiskom moja druga »**Poslanica**« (30), t. j. izvješće o mojem zastupničkom djelovanju u razdoblju 1885—1891. Netom bude tisk dovršen — a to će biti do okolo misec dana — biti ću tako slobodan poslati Vam jedan iztisk.

Vam bi preveć zanovetalo poslati mi zapisnike sjednica zastupničke kuće, te se neusudjujem s tim Vam dosadljivati.

Srdačno Vas i svih od štovane Vaše obitelji pozdravljajući ostajem

Vaš
vjerni prijatelj

D. Vitezić

5.

Krk 20/XII 91

Velećenjeni Gospodine i Prijatelju!

Sjećajući se, da su se Vasim Gospodjam račile bodulske smokve, to Vam jih šaljem jednu kutijicu za nastajuće Praznike, koje želim da prodjete u zdravlju i veselju Vi sa čast. Vasom obitelji.

25. V. bilj. 19.

---

26. O početku »gradnje« puta iz Vrbnika uz sjeveroistočnu obalu mora do mjesta Šila postoji i sada mali, kameni, spomenik. Kasnije su prevladali čisto poljoprivredni interesi, osobito u vezi s isušivanjem danas poznatog Vrbničkog polja, te je cesta sagrađena prema polju; iz njega se cesta kopnenim dijelom otoka račva u dva pravca — prema Krku i Šilu.

27. V. bilj. 17.

28. V. bilj. 6.

29. Izložba je otvorena augusta 1891. i Vitezić ju je zaista posjetio.

30. **Dra Dinka Vitezića, zastupnika na Carevinskom vijeću u Beču, Druga Poslanica** kojom obavješćuje svoje birače o svojem zastupničkom djelovanju u saborskom razdoblju 1885—1891, U Trstu 1891.

Kako je Vaše i Vaših zdravlje? Meni, hvala Bogu, idje prilično dobro. Ja nastavljam ovdje Kneippovu kura: sećam se svako jutro i svaki večer bos po sobi, a prije obeda idjem skoro svaki dan — kupat se u otvoreno more, i to u biskupskom kupalištu. Zadnji put sam bio na 17. t.m., ali od onda morao sam odustat, jer puše strašnja bura. Do sada nismo još imali sniega; a tamo će ga bit i preveć. U obće jesen se je kod nas ovo lieto opoštenio: imali smo dana kako u pramalietu.

Moj netjak Dr. Trinajstić, kanonik Volarić (31), Guard. Brusić, Dr. Fabianić sa suprugom nazivlju Vam i Vašoj čast. obitelji srećne Praznike; ja pak srdaćnim pozdravom ostajem

Vaš

vjerni prijatelj
Dinko Vitezić

6.

Krk 22/I 92

Velećenjeni Prijatelju!

Akoprem nišam još primio Vaš odgovor glede smokava, ipak Vam njih šaljem jednu kutijicu promišljjuć da baš u ovom zemamu one su najtećnije i najslastije.

Koji god vide Vaš liepi dar nemogu mu se dosti nadiviti koli u pogledu zadržaja toli glede spoljašnosti i oblika. Kad ste u Vrbniku bili (32), kazali ste, da ćete nastojat kod ministra nastave da se šta slična učini i sa jednim od vrbanskih misala. Cielu naš otok bio bi Vam vele zahvalan, ako bi Vam taj pošao za rukom pošao.

31. Dr Franjo Volarić (Vrbnik, 1851 — Krk, 1908), kanonik krćki. Jedan od osnivaća i prvih predsjednika Staroslavenske akademije u Krku. Poslanik Istarskog sabora u Poreću, neobićno oštar branitelj prava hrvatskog naroda u Istri, posebno što se tiće upotrebe glagoljice, te hrvatskog pisma i jezika. Zbog takvih stavova nije potvrđen za biskupa krćkog 90-ih godina XIX st; ipak je uspio »preodgojiti« biskupa Antuna Mahnića, bar što se tiće glagoljice.
32. Jagić je 1891. god. bio na Krku tri dana (Korespondencija, n.d., pismo br. 14, 14. januara 1891, str. 82), a od toga u Vrbniku jedan dan radi pregleda glagaljskih rukopisa. O tome piše Raćkomu 7. novembra 1891: „... o mojem ekskursu na otok Krk u Vrbnik bio bih Vam mogao opširnije pripovijedati, nego li se daje pisati, jer znam da i Vas oni glagoljski rukopisi interesiraju. Ja ću o tome našampati kratak izvještaj Akademiji, odakle ćete vidjeti što je mene zanimalo onaj jedan dan koji sam proveo ondje« (Rudolf Maixner-Ivan Esih, Pisma Vatroslava Jagića, JAZU, Građa za povijest književnosti Hrvatske 18, Zagreb 1950, pismo br. 143, 7. novembra 1891, str. 94; Spomeni, II, n. d., 188). Jagića je već 1867. god. molio Izmail Ivanović Sreznjevski, ruski slavista, koga je Jagić naslijedio u Petrogradu, da mu pribavi taćan snimak poznatog glagoljskog natpisa u crkvi sv. Lucije kraj Nove Baške na otoku Krku... Zbog nedostatka novćanih sredstava (tada je gimnazijski profesor) Jagić se nije mogao odlučiti na put na otok Krk (Spomeni, I, n.d., 73). 1880. i 1882. opet je namjeravao posjetiti Krk (Spomeni, II, n.d., 73, 74)

Prigodom novoga lieta sietio se mene svojom posjetnicom gosp. Camillo Susan (33). Začudio sam se kad sam primio onu posjetnicu nemoguću ši se domisliti koj od mojih poznanaca stanuje u dalekoj Šlezkoj. Naravno, da sam mu odmah odgovorio.

Ja i sada nastavljam kupanje u otvorenom moru: tečajem ovoga mjeseca kupao sam se barem osam puta. Nu, i vrijeme bilo je vele pogodno, mislite si, da do sada nisam još imali sniega na našem otoku a da prije tri dana toplomer **R°** kazao je o podne, na suncu 22 stepena. Sa svim tim, ili kako neki tvrde, **sbog toga**, imali smo i još imamo ovdje nekoliko slučajeva od **influenze**, ali od nje nije još nijedan umro.

Ufam se da Vi i svi Vasi bili ste do sada učuvani od te bolesti, te da ćete također biti i unapried.

Iz Zagreba mi pišu da, pošto nima sada izgleda ni Šadleru ni Vučetiću (34), doći će po svoj prilici kakav koreniti Magjar na prabiskupsku stolicu (35). U nas Hrvata prilike su tako loše da nemogu biti lošije. A tomu smo mi sami krivi!

Proseć da mi najsrdačnije pozdravite Vašu častnu Gospodju, gospodičnu Stanku i virtuosa Nikicu, te i Vas isto pozdravljajući ostajem

Vaš

vazda vjerni prijatelj
Dinko Vitezić

Poznati poznanci isto Vas i Vaših pozdravljaju

7

Krk, 30/III 92.

Velecjenjeni prijatelju!

Radošću sam izcrpio iz Vašeg milog pisma od 28 veljače t.g., da ćete Vi sa častnom obitelji doći i ovoga lieta na vele praznike u Opatiju, te ću ja imat opet čast ondje i ovdje Vas vidit.

Vjerujem Vam, da ćete Vi najviše ćutit odsutnost od obitelji gospodične Stanke, buduć Vam ona puno pomagala u Vašim raznovrstnim i mnogobrojnim poslim, ali s druge strane tješit će Vas misao, da je ona srećna i zadovoljna — kako za stalno držim da će i biti — i da barem za preve godine, pribivat će s Vami pod jednim te istim krovom.

Što se Vaše radnje tiče nemojte se preseliti; jer i za Vas teku lieta kako i za mene, te valja da se gledate za uzčuvat zdravlje, kako to i sam Bog zapovieda. Navlastito gledajte Vaše oči (36), jer ovi su alem našega života.

Već prije godine dana sam ja predvideo, da će se Spinčiću dogodit kakova nezgoda ako on stupi na moje miesto u zastupničkoj kući, te sam se proti tome izrazio u sastanku držanom u Trstu početkom veljače

33. Možda je to bio K. Suzan, privatni učitelj Nikice Jagića u Opatiji ljeti 1890. god. ? Spomeni, II, n. d., 145.

34. Dr Josip Stadler, nadbiskup vrhbosanski, dr Stjepan Vučetić, kanonik zagrebački.

35. Nadbiskupom je postao dr Juraj Posilović.

36. Ova Vitezićeva briga bila je izlišna; Jagić je tek skoro trideset godina kasnije, u osamdesetim godinama svoga života tužio se na vid. Korespondencija, n. d., pismo br. 7, 31. decembra 1919, 15.

prošle godine. Ali odlučilo se dugačije i kazalo mi se, da je on pripravan na svaku zgodu. Neznam pak, hoćeli on dobit kakovu mirovinu. Bojim se da neće, jer je Slaven, a proti Slavenom složno rade Švabi, Latini i Emberi, a usuprot medju nami sve to više se širi svadja i nesloga. Bog sam zna, koliko će još trajat to nesnosno stanje (37)!

Novosti neima ovdje nikakove, ali se živari od dana do dana. Što se pak politikoga življenja i položaja u cijeloj Istri tiče, ono ostaje nepromjenjivo i zastoji se u tom, da Talijani nas Slavene posve ignoriraju, a kad mogu, i proganjaju. U tom pogledu šaljem Vam u prilogu jedan iztiskak moje monografije o projektiranoj željeznici **Trst — Poreč**, koju sam ovih dana izdao **hrvatski** kao prilog **Naše Sloge** (38) i u posebnoj brošuri, a izaći će do mala preinačena, i talijanski, isto u posebnoj brošuri i kao prilog lista: *II Diritto Croato* (39). Ondje naći možete odgovor na Vaše pitanje: Kako idu poslovi u Istri?

Kanonik Volarić brani nas sada u poreškom Saboru hrabro i odriešito. On zna Talijanom istinu kazati. Evala mu! Takovih ljudih nam se hoće, nam Slavenom, koji smo preveć blage naravi, i preveć ustrpljivi. Baš sbog toga ne bih se mogao s Vami slagati u pogledu razzudbe postupanju zastupnika Biankina (40). Dapače ja se nadam, da će on — buduć izvrstan govornik — pobudit ostale jugoslavenske zastupnike u carev. vieću i uplivat, da se promieni sadašnji žalostni njihov položaj.

Stanje mojih i Vaših ovdašnjih poznanaca je hvala Bogu dobro. Pozdravljaju Vas imenice moj netjak Dinko Trinajstić i Fabianić sa gospodjom.

Proseći, da pozdravite od moje strane častnu Vašu Gospodju, Nikicu i zaručnike (41), te i Vas najsrdačnije pozdravljajući ostajem

Vaš

vjerni prijatelj
D. Vitezić

8.

Krk, 20/IV 92.

Velecjenjeni Prijatelju!

Hvala za liepi dar Vaše monografije o starom srbskom pismu »Razum i filozofia« (42). Zahvaljujem Vam takodjer za dobrotu koju ste imali poslati meni državni proračun za tekuću godinu i ostale zapisnike

37. O otpustu Vjekoslava Spinčića iz državne službe i događajima u vezi s time v. **V. Bratulić**, *Hrvatski*, n. d., 172 i dalje.
38. **Dinko Vitezić**, O željeznici Trst—Poreč, Prilog Naše Sloge, XXIII, 11, Trst, 17. marta 1892.
39. *II Diritto Croato*, novine. Izlazile od 1888. u Puli, od 1894. u Trstu kao »Il Pensiero Slavo«, od 1903. do 1909. god. kao »Slavenska misao«.
40. Juraj Biankini (Starigrad na Hvaru, 1847 — Split, 1928), svećenik i političar. Jedan od vođa hrvatskog građanskog pokreta u Dalmaciji, urednik »Narodnog lista« od 1871—1919. god.
41. Stanka Jagić i Milan Rešetar.
42. »Razum i filozofija. Iz srpskih književnih starina izdao V. J. Beograd. Spomenik srpske kraljevske akademije XIII« (Prema: **Vatroslav Jagić**, *Izabrani kraći spisi*, uredio Mihovil Kombol, Matica Hrvatska, Zagreb 1948, str. 621).

sjednica zastupničke kuće. Šteta samo, što mieste nestalih brojeva 59. 60. 61. 62. i 63 **sadašnjega** zasjedanja poslali ste brojeve 259. 260. 261. 262 i 263 **prijašnjega**, t. j. god. 1888, koje već posjedujem. Bio sam slobodan poslati Vam nekoliko krčkih sirčića, koji su na glasu u ovih krajevih, a baš su najbolji u ovom zemanu, u kojem blago uživa najtečniju hranu.

Nadam se, da te ove godine doći na naš otok Rački i Smičiklas (43), barem su mi to obetali kad sam bio na zagrebačkoj izložbi, a ovih dana sam njih na to opomenuo. U onoj prigodi hoćemo se pak, ako Bog da zdravlje, i s Vami sastati, buduć će to spadat baš u vele školske praznike, kad ćete i Vi u ove krajeve.

Meni idje hvala Bogu, dobro, a nadam se, da Vi i svi Vaši uživete liepo zdravlje. Milostiva i Gospodična imati će sada pune ruke posla; ali ovakovi posli rado se obaljaju. Nikica pak će se pripravljat na semestralni izpit.

Proseći da izručite svim najsrdačniji pozdrav, te isto i Vas pozdravljajući, ostajem

Vaš

vazda vjerni prijatelj
Dinko Vitezić

9.

Krk 25/VI 92.

Veleccjenjeni Gospodine,
Mili Prijatelju!

Latim se pera, da Vam javim na odgovor veleccjenjenog pisma od 20 t. m., da ću se rado primiti časti svjedoka kod svadbe gos. Dra. Rešetara i Vaše gospodjice Stanke, koje Vas molim da mi sa Vasom Milostivom i Nikicom najsrdačnije pozdravite.

Ja sam naumio tečajem mieseca julija doći u Beč za nekoliko dana da opravim njekoje posle a na povratku pohodit u Rogatcu biskupa Strossmajera (44), jer, kako mi sinovac iz Djakova (45) piše, on će po starom obicaju i ove godine — na početku dojdućega mieseca, onamo poći.

Pravo imate kad kažete, da ako bi bio u Hrvatskoj i Slavoniji svjestan narod, nebi se s njim onako postupao kao se žalibože sada postupa. Hrvatski narod doista malo ima pojma o pravoj slobodi i narodnosti. Ali nije tomu kriv narod nego vlada, koja je kroz toliko vjekova zanemarila njegov uzgoj, a držala ga pod vojnički **Befehl**. Pak i sada, kakovi su većinom ljudi, koji bi ga imali voditi, kakovi su njegovi zastupnici u **Pešti** i većina zastupnika u **Zagrebu**, kakovo većinom, njegovo svećenstvo, kakova njegova aristokracija? Nije dakle sadašnjem žalostnomu stanju kriv hrvatski narod, nego su krivi nesrećne okolnosti, koje kako se ufam u Boga, moraju napokon prestati.

43. Dr Franjo Rački (Fužine, 1828 — Zagreb, 1894), kanonik, historičar i političar, prvi predsjednik JAZU. Dr Tade Smičiklas (Reštovo u Žumberku, 1843 — Zagreb, 1941), historičar, predsjednik JAZU i Matice hrvatske.

44. Strossmayer je stvarno bio u Rogatcu u julu 1892. **Ferdo Šišić**, Korespondencija Rački-Strossmayer. Posebna djela JAZU, IV, Zagreb 1931, 321—3)

45. Ivan (izgleda) Vitezić, koga je na molbu Vitezićevu primio Strossmayer u svoju službu.

Hvala za interesantne dve brošure, koje ste imali dobrotu poslati za našu biblioteku.

Srdačnim pozdravom od moje i od strane ovdašnjih Vaših prijatelja ostajem Vaš

vjerni

D. Vitezić

10.

Krk 14/VIII 92.

Veleccjenjeni prijatelju!

Jutros okolo 11 sati primih Vaš brzojav, kojim mi javiste da ne možete danas ovamo doći. To je mene i sve Vaše ovdašnje prijatelje veoma razžalostilo, budući smo se već nekoliko dana Vašem i Vaše častne obitelji dolazku radovali, a pak i za to, jer se poremetio program koga smo za vrijeme Vašega ustava u Krku osnovali. Po tom programu imali smo poč zutra rano u Vrbnik, iz Vrbnika ladjom na Crkvenicu na sajam; prikozutra u jutro parobrodom, tičući Vrbnik, u Bašku, iz Baške kočijom u Krk, iz Krka na Punat, Košjun i t. d. Nami bili bi se pridružili Dr. Fabianić sa gospom, moj sinovac nadinžinir (46), Dr. Trinajstić i t. d. Mo guće da mi izvedemo barem prvi dio onoga programa.

Jeli se Nikica već oporavio? Kako je Vami i Milostivoj? Za mladoženje (47) ne treba ni pitati. Srdačnim pozdravom ostajem

Vaš

pokorni sluga i prijatelj

Dinko Vitezić

11.

Krk 19/XII 92

Veleccjenjeni Prijatelju!

Ja nisam primio pismo, što ste Vi prije nekoliko vremena, kako mi je kononik Volarić javio, na mene upravili. Ja držim za stalno, da isto se je kod ovog poštarskog ureda zgubilo. To nebi bio prvi slučaj, a bojim se da neće biti ni zadnji. Da sam ja ono pismo primio, ne bih bio propustio što prije Vam odgovorit; najprije, jer mi je uvijek drago biti Vami na uslugu, pak i sbog same stvari, koja, kako javiste, za našu literaturu, od zamašne je važnosti. Kanonik Volarić će što prije Vašu želju izpunit: on čeka još odgovor iz Vrbnika (48).

Kako je Vaše zdravlje, i one Vaše Milostive, Nikice i Mladoženja? Meni idje, hvala Bogu dosti dobro što se zdravlja tiče te nastavljam i ove zime kupanje u otvorenom moru, ali vid biva žalibože sve slabiji.

Ovih dana veoma me je raztužila viest o smrti Sectionis Chefa **Huardta** (49) koji mi je bio veliki prijatelj i nastojao ispuniti naše želje u pomorskih poslih. Bio je poštenjak i pravedan prema nam Slavenom. Bog mu daj duši pokoj!

---

46. Mate Vitezić, inžinjer (Vrbnik, 1838 — Rijeka,?), službovao u Trstu. Dinko Vitezić je potkraj života živio s njim u Krku, te je, izgleda, Mate ili netko od njegove obitelji pisao Dinku pisma po diktatu, s obzirom da je Dinko Vitezić bio gotovo slijep.

47. Stanka i Milan Rešetar.

48. V. bilj. 53.

49. Karlo Haardt — Hatenthurn iz bečkog ministarstva trgovine.

Jesteli već odlučili, kamo ćete na vele praznike dojučuće godine? Drago bi mi bilo, da dođete opet na ove krajeve.

Sjećajući se da su Vašim Gospodjam ugodili naše suhe smokve, to sam tako slobodan poslat Vam njih jednu škatulju i za dojučuće Praznike. Žaleći Vam i svim Vašim od svoje i od strane svoga netjaka Trinajstića, da prodjete iste u zdravlju i veselju, ostajem srdačnim pozdravom

Vaš

vazda vjerni prijatelj
D. Vitezić

12.

Crk 7/II 93.

Veleccjenjeni Prijatelju!

Jučer sam bio u Vrbniku, te sam posjetio popa Bara Grškovića (50), komu je već bio kanonik Volarić pisao u smislu Vašega lista.

Uz priloženo pisamce mi je pop Bare predao za Vas priložene odlomke stranih glagoljskih knjigah za upotrebu u znanstvene svrhe. On će još tražiti te, ako što važnoga nadje, poslati će Vam sam, ili po meni.

Hvala Vam na zapisnike sjednicah carevinskog vieća, koje ste imali dobrotu pred nekoliko vremenâ meni poslati.

Drago mi je čuti, da ste svi zdravi; i meni idje hvala Bogu dosti dobro; ali vid žali Bože sve to više izčežnava.

Dvi oporbene stranke u Hrvatskoj su se napokon sporazumile za složne postupanje (51). Bilo je doista najskrajnje vrijeme. Dao Bog da to sporazumljenje bude trajalo!

---

50. Bartol Gršković (Vrbnik, 24. II 1868 — Rab, 24. II 1898), svećenik. U Vrbniku je bio kapelan od 1891—1894. god. Naša Sloga, XXII, 51, Trst 17. decembra 1891, 3. — Zahvaljujem na opširnim podacima o Bartolu Grškoviću, Antunu Mataniću i Ljudevitu Brusiću kanoniku Ivanu Grškoviću, monsignoru Mihovilu Boloniću i o. Kerubinu Šišulu iz Krka.

51. Nakon što je iz izbora 1892. god. Hrvatska stranka prava A. Starčevića izašla jako oslabljena, dok se Neodvisna narodna stranka J. J. Strossmayera — F. Račkoga nije ni pojavila na izborima, 1893. god. su se obje stranke sporazumile u dva osnovna pitanja: »a) da se obustavi predjašnje ratovanje između dviju opozicija, b) da se složne proti današnjemu sustavu.« (Spomeni, II, 199, Rački Jagiću 8. maja 1893). Prva konkretnija akcija bio je zajednički istup na gradskim izborima u Zagrebu, a zatim su se Strossmayer i Starčević osobno susreli u Krapinskim Toplicama. 1894. god. prešlo se i na stvaranje zajedničkog programa. Viktor Novak, Valtazar Bogišić i Franjo Rački. Prepiska (1866—1893), Srpska akademija nauka, Zbornik za istoriju, jezik i književnost srpskog naroda, XXV, Beograd 1960, pismo 296, 297, str. 400—402. Detaljnije o tome Mirjana Gross, Geneza Frankove stranke, Historijski zbornik XVII, Zagreb 1964, str. 41—62. Usp. i Vaso Bogdanov, Historija političkih stranaka u Hrvatskoj, Zagreb 1958, 713—4 i 760—1.

Kad se bude Nikica dobro izvježbao u fotografiranju ufam se, da ćete i meni poslati njegovih radnjah, navlastiti Vašu sliku i svih Vaših.

Kroz cijeli prošli mjesec snieg nije se ovdje raztopio a imali smo do — 7° R^o. merzline. Ljudi se ne sjećaju tako žestoko zime. Kako sam u novinah čitao, bila je i tamo izvanredna zima.

Prosim, da mi srdačno pozdravite Vašu Milostivu, Nikicu i Mladženje; Vas pak od svoje, kanonika Volarića, Fabianića, Trinajstića strane pozdravljajući, ostajem

Vaš

Vazda vjerni prijatelj

D. Vitezić

13.

U Krku 6/IV 93

Vetećenjeni Prijatelju!

Na Velu subotu bio sam po starom običaju u Vrbniku i posetio sam popa Bartola Grškovića da ga pitam kao ste mi preporučili, je li mu pošao za rukom naći još koji odlomak staroslavenskih pisama. On mi na to odgovori, da nije našao nego sličnih onim, koje sam Vam zadnji put poslao; a budući da, kako ste mi pisali, oni odlomci niesu od velike važnosti, to Vam je sada ne šaljem, nego bih Vam je poslao samo kad biste to izrično zahtjevali.

Rado ću primiti Vašu radnju o Matanićevoj (52), recte Grškovićevoj, a **rectius** o starini vrbanske župničke crkve, budući u Vrbniku svi misle, da je ono imovina naznačene crkve (53). Ja Vam već u naprid u to ime zahvaljujem.

52. V. bilj. 12 i 53.

53. Jagić je prepustio odluku o nazivu odlomka Račkome («Kako želite da prozovem taj odlomak? dajte, krstite ga, to Vama i Vašem zvanju bolje pristaje». **R. Maixner-I. Esih**, Pisma, n. d, pismo 152, 30. novembra 1892, 97). Odlomak je nazvan Matanićev, jer se smatralo da ga je pronašao Ante Matanić, župnik vrbnički. Međutim, kapelan Bartol Gršković protestirao je kod Jagića što je fragment prozvan Matanićevim; odlomak je bio svojina njegova rođaka Ivana Grškovića. Matanić je bio samo donosilac odlomka Črnčiću u Rim (Spomeni, II, n. d., 196). Gršković je slično pisao Jagiću i nakon Vitezićevog posjeta (Spomeni, II, n. d., 214—215, pismo od 14. februara 1893). Međutim, kako se vidi iz Vitezićevog pisma, i on i Vrbničani su smatrali da je odlomak svojina crkve u Vrbniku. Ipak, Jagić je 11. februara 1893. god. pisao Račkome neka se, kad ionako još rukopis nije ušao u štampu, promjeni naziv »Matanićev odlomak« u »Grškovićev odlomak« (Spomeni, II, n. d., 196). Sam original nije vratio Grškoviću, kako je ovaj tražio, već ga je poslao Račkome, od koga ga je i dobio (**R. Maixner-I. Esih**, Pisma, n. d., pismo 162, 4. septembra 1893, 101; Spomeni, II, n. d., 200). Danas se nalazi u Arhivu JAZU u Zagrebu, sign. Fragm. glag. 2. (**Vjekoslav Štefanić**, Glagoljski rukopisi otoka Krka, Djela JAZU 51, Zagreb 1960, 431). Vatroslav Jagić ga je objavio pod naslovom »Grškovićev odlomak glagoljskog apostola« u Stari-nama JAZU, XXVI, Zagreb 1893.

216

Kako ćete bit u novinam čitali, umro je na Josipovu naš biskup Feretić (54) i ostavio liepi svetu za ustanovljenje niške gimnazije na otoku Krku sa hrvatskim učevnim jezikom. Bog mu daj duši pokoj!

Opatija u ovoj sezoni tako je pohodjena kako nikad prije (55). Ljudi moraju čekati na Rijeci, dok se u kojem hotelu ili u privatnoj kući mjesto izprazni, a i na Rieci, navlastito sada u vrijeme opere, teško je naći stan zbog toliko pasažira. Nisteli Vi još odlučili, kam o ćete na velike praznike? Zalim da u Vašoj častnoj obitelji imali ste u zadnje vrijeme toliko bolesti, ali se nadam, da je Nikica medjutim posve ozdravio (56); i da Vi i svi Vaši jeste sada zdravi. Nikica ima talenta i dobre volje, te će lahko zaostalo popraviti.

Uzajamnost Hrvata, koja se na 12. p.m. prigodom komersa u Zagrebu tako iskreno i veličanstveno izjavila, pruža nam jamčevimu za bolju budućnost. Sve stoji sad u tom, da se Hrvati sprijatelje sa drugim granama salvjanskoga naroda, a navlastito sa Srbima; žalibože, kako stvari sada stoje, za dostignuće toga će se puno vremena.

Proseć da pozdravite Vašu Milostivu, Nikicu i Mladoženje, te isto i Vas pozdravljajući, ostajem

Vaš

vazda vjerni prijatelj

D. Vitezić

14.

Krk 16/IX 93

Veleštovani Prijatelju!

Izcrpio sam iz Vašeg velecjenjenog pisma od 10. t.m., da do mala imaju se dogoditi dve za Vašu obitelj velevažne stvari; nadam se te iz svega srca želim, da jedan i druga posve srećno i povoljno izpadu.

Hvala Vam na liepom daru Vaše krasne radnje; a isto Vam zahvaljuju kanonik Volarić i guardijan Brusić, kojimi sam uručio dotične eksemplare; dapače ovaj zadnji će Vam sam danas ili zutra pisati. Netom budem pošao u Vrbnik, pridati ću kapelanu Grškoviću njegov iztiskak i priobćiti mu što ste mi za njega pisali.

54. Dr Fran Anijan Feretić (Vrbnik, 1816 — Krk, 1893), Biskup krčki od 1880. Od 1861. do 1867. godine izabrani poslanik Istarskog sabora u Poreču, kao biskup bio je virilni član. U Saboru se posebno isticao istupanjima u odbranu prava upotrebe hrvatskog jezika, te u korist privrednog napretka, Istre. Usp. **Fran Barbalić**, Prvi Istarski sabori (1861—1877), Rad JAZU V, 300, Zagreb 1954.

55. **V. Antić**, Pomorstvo, n.d., 1007 i dalje (s obimnom literaturom u bilješkama).

56. Nikica Jagić je tada imao šarlah. Spomeni, II, n.d., 196.

56.a **M. Gross**, Geneza, n.d., str. 41—62. O komersu str. 49.

57. Svađe i sukobi oko međa trajali su stoljećima između Vrbničana i mještana Drage Baške. Usp. rad **Dinka Vitezica**, »La questione sui confini fra 10 comuni censuarie di Verbenice e Bescavalle«, Trieste 1888.

Na svršetku ovoga ili na početku dojučeršnjeg mjeseca ufam se, da ćemo se vidjeti. Jedna deputacija od 3 lica, među kojima je i moja malenkost, ima najme predat Nj. Veličanstvu tužbu vrbničke općine u pogledu parnice tečeće (za medjaše) između istom i bašćanskom općinom (57). Onda ćemo se, ako Bog da zdravlje, razgovarati o našem političkom stanju, i ja ću Vam dati točan odgovor na sva pitanja, koja ste mi stavili u spomenutom Vašem pismu.

Vele drago bi mi bilo ako biste se odvažili, barem za nekoliko dana ovamo doći. Ja Vam jamčim da nećete se kajati ako to budete učinili, jer se sada ovdje najviše uživa. Dakle: coraggio!

Kanonik Volarić, moj netjak Trinajstić kao i ostali Vaši poznanici poručili su mi da Vas pozdravim. Moleći Vas, da izručite moj poklon Vašoj Milostivoj Gospodji, te da mi pozdravite Maturanda Nikicu, te Gospodju i Gospodina Dra. Rešetara a i Vas najsrdačnije pozdravljajući, ostajem

Vaš

vazda vjerni prijatelj

D. Vitezić

15.

Krk 18/12. 93

Veleštovani Gospodine Prijatelju!

Izvolite primiti moje najizkrenije čestitanje prigodom nastajućih Božićnih Praznika i mladoga ljeta. Svevišnji dao Vam, Vašoj Častnoj Gospodji, Nikici, i cijeloj mladjoj Obitelji zdravlje i svako zadovoljstvo

Isto Vam čestita moj netjak Dinko Trinajstić, koji ovih dana srećno je položio odvjjetnički izpit, te kanonik Dr. Volarić i Dtor Fabianić sa suprugom.

Danas Vam šaljem poštom kutijicu bodulskih suhih smokav; ovi niesu iz Vrbnika kao što su bili one drugih godina, nego su iz Punta; jer ovoga ljeta zbog slabog vremena malo se njih u Vrbniku osušilo.

Kanonik Petris umro je prije okolo mjesec dana. Bojim se, da će se s gubit za naš otok one stare njegove knjige Vam jur poznate, budući da je pustio sve svoje imanje svojoj službenici, koja je iz Cresa, a kojom se nemože govoriti, budući je bolestna (58).

Po svoj prilici morat ću početkom dojučeršnje godine opet u Beč, i to za braniti kod državnog Suda (Reichgericht) našu gospodarsku Zadrugu (59) proti Zemaljskom odboru (Giunta) (60), koja neće da izplati nazna-

---

58. Petar Petris, kanonik u Krku. Vitezić ovdje vjerojatno piše o papirnim kodeksima »Petrisov zbornik« iz 1468. i »Kvarezial i Tmačenje od muki Simuna Grebla« iz 1493. i 1498., te o »Vrbničkom (krčkom) statutu« iz XVI st. Usp. V. Štefanić, Glagoljski, n. d., 355—411.

59. »Gospodarska zadruga za sudbeni kotar krčki« osnovana je 1886. god. u Krku. Jedan od osnivača i prvi i dugogodišnji predsjednik bio je Dinko Vitezić. Naša Sloga, 52, Trst 24. decembra 1885, 4.

60. Izvršeni organ Zemaljskog sabora u Poreču.

čenoj Zadrugi njeku svotu, po zakonu njoj pripadajuću, samo sbog toga, jer dopisuje u hrvatskom jeziku, koji je materinski jezik svih članova društva, osim jednoga. Talijanska je to bahatost i nepravедnost! Ročište je urečeno na 8 Januara (61).

Pozdravljaјуć Vas i svih Vaših ostajem

Vaš

vjerni prijatelj

D. Vitezić

---

61. Usp. Naša Sloга, XXIII, 52, Trst 29. decembra 1892, 1, te isto, XXIV, 9 Trst, 2. marta 1893, 2 i 3, odnosno pos. ot. iz Naše Sloge: Izvješće o glavnoj skupščini krčke gospodarske zadruge držanoj u Baški, dne 14. studenog 1892. Pretiskano iz »Naše Sloge«, U Trstu 1892, 5—6: »Ovim zakonom ne samo, da bi se htjelo prisiliti naše zadruge na dopisivanje sa gospodarskim viećem u talijanskom jeziku, nego bi se omogućilo stalnom odboru gospodarskog vieća, da liši naše zadruge i onih malih podpora, koje jim po dosadanjih zakonskih propisih pripadaju.«

Summary

DINKO VITEZIĆ, S LETTERS TO VATROSLAV JAGIĆ (1891—1893)

In this essay it was written about 15 letters of Dinko Vitezić who wrote them to Vatroslav Jagić in the 1891—1893. period. All the letters were written on the island of Krk (Vitezić lived there from 1884, when he was forced to retire, till his death), except the first one that Vitezić sent to Jagić from Wörishofen (Bavarska) where he tried to cure his eyes. The letters are kept at the University Library in Zagreb, Letter Department.

Dr. Dinko Vitezić (Vrbnik, 1822 — Krk, 1904), financial lawyer, is one of the outstanding leaders of Croatian and Croato—Slovenian civil movement who actively took part in the national renaissance in Istra from 1870 on. From 1873 to 1891. he is the only Croatian deputy from Istra in the Parliament of cisalpine part of Habsburg Monarchy in Wien. As a member of parliament he published, among others, two books of his speeches and interventions in the Wien parliament under the title »Poslanica« (»Epistle«) (to his electors, Trst 1885 and 1891.).

Vitezić probably got acquainted with well-known Slavist Vatroslav Jagić who came from Petrograd to Wien as the follower of Franz Miklošić. From 1890 to 1891 Jagić and his family (his wife, his daughter, his son, and later, son-in-law) spent their summer vacations at Volosko or Opatia, on the Liburnian riviera of Istra. There he had chances to see Vitezić very often. Both of them were friends and we can see it from the close relations they had: Jagić asked Vitezić to be his daughter's witness during the wedding ceremony in 1892 at Volosko. His daughter, Stanka, married a young, well known linguist Dr Milan Rešetar. However Dinko Vitezić was not the witness and it seems he did not attend the wedding ceremony.

These letters give picture of the relation between Dinko Vitezić and Vatroslav Jagić. At the same time we can conclude that Jagić was interested in the problems of social life in Istra at the end of the nineteenth century. This can also be seen in his biographical book »Spomeni mojega života«. Istra was familiar to Jagić because he travelled across it.

From the letters it can be seen that Dinko Vitezić directly helped Vatroslav Jagić's work »Gršković's extract of the glagolitic apostle« (published in »Starine« by Yugoslav Academy, Zagreb 1893) to be completed by necessary details.

In those letters we can see how complicated the relations were among the Croatian politicians in Istra in 1890s. Reading them we can also conclude that Vitezić was very interested in political situation in the ban's dominion of Croatia that belonged to the transalpine district of Austro-Hungary, and in Istra too. Although in 1891 he was no more the ambassador in Wien parliament (he had to resign, as Victor Car Emin writes), and although he was alone in his ideas of Yugoslav unity according to Josip Juraj Strossmayer's ideas (there were a lot of those young Croatian politicians in Istra who had the ideas of Ante Starčević's party) and although he was put aside in everyday political situation, and although he was nearly blind, Vitezić tried to take active part in social activities in Istra. It is an important information that Dinko Vitezić did not want — in the beginning — to propose his electors, in village communities of the eastern Istra (Kastav, Liburnia, Kvarner Islands), to elect as his successor a young politician prof. Vjekoslav Spinčić on the election of 1891.